

Stavovi učenika škole za medicinske sestre o volontiranju

Kozina, Mirjana

Master's thesis / Diplomski rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, School of Medicine / Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:105:168220>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-06-21**

Repository / Repozitorij:

[Dr Med - University of Zagreb School of Medicine
Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
MEDICINSKI FAKULTET
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ SESTRINSTVA**

Mirjana Kozina

**Stavovi učenika škole za medicinske
sestre o volontiranju**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2014.

Ovaj diplomski rad izrađen je u Školi za medicinske sestre Vrapče i Klinici za psihijatriju Vrapče Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr.sc. Ninoslava Mimice i predan je na ocjenu u akademskoj godini 2013./2014.

SADRŽAJ

1. SAŽETAK	
2. SUMMARY	
3. UVOD.....	6
3.1. Definicija i zakonska regulativa volontiranja	6
3.2. Etički kodeks i temeljna načela volontiranja	8
3.3. Prednosti volontiranja	8
3.4. Uloga škole u promociji volontiranja	10
3.5. Prosocijalno ponašanje	11
4. CILJEVI RADA	12
5. HIPOTEZE	13
6. ISPITANICI I METODE.....	14
6.1. Ispitanici.....	14
6.2. Mjerni instrument	14
7. REZULTATI	16
7.1. Deskriptivna statistička analiza	16
7.2. Analiza općih stavova o volontiranju	26
8. RASPRAVA.....	29
9. ZAKLJUČAK.....	31
9.1. Prednosti	31
9.2. Ograničenja i nedostaci.....	32
10. ZAHVALE	33
11. LITERATURA	34
12. ŽIVOTOPIS	37
13. PRILOG: Upitnik o volontiranju.....	40

1. SAŽETAK

Stavovi učenika škole za medicinske sestre o volontiranju

Mirjana Kozina

Škola je odgojno-obrazovna ustanova koja pojedincu omogućava usvajanje znanja, vještina i stavova za obavljanje nekoga svrsishodnog rada. Stavovi usmjeravaju naše ponašanje. Izborom zanimanja medicinske sestre/medicinskog tehničara sebi osiguravamo egzistenciju i pokazujemo humanost i spremnost za pomaganje ljudima u najtežim životnim situacijama. Volontiranjem sudjelujemo u nekoj aktivnosti u svoje slobodno vrijeme bez očekivanja ikakve novčane naknade ili druge vrste koristi. Sestrinstvu i volonterstvu zajednička su obilježja humanost i nesebičnost. Ovo istraživanje trebalo bi odgovoriti postoji li povezanost između stavova srednjoškolske populacije o volontiranju i izbora zanimanja medicinske sestre/tehničara. Istraživanje je provedeno u Školi za medicinske sestre Vrapče u razdoblju od 3. do 14. ožujka 2014. godine. Sudjelovali su svi učenici prvog i četvrtog razreda (ukupno 161 učenik), a ispitivanje je provedeno ispunjavanjem anonimnog upitnika. U interpretaciji rezultata korištene su metode deskriptivne statistike za procjenu učestalosti i postotaka pojedinih skupina odgovora. Za testiranje neovisnosti varijable korišten je hi-kvadrat, a za dio upitnika kojim ispitujemo stavove na skali procjene primijenjen je t-test. Rezultati ispitivanja pokazuju da je većina ispitanika prije polaska u srednju školu dobila prve informacije o volontiranju, da razumiju značenje termina, da je volonterski rad koristan, ali i djelomično cijenjen u zajednici. Statistički značajne razlike pokazale su se u stavovima djevojčica i dječaka. Djevojčice su spremnije uključiti se u ponuđene volonterske aktivnosti zato što žele pomoći onima kojima je to potrebno, kroz pomaganje se osjećaju korisnima, misle da je volontiranje dobar način za provođenje slobodnog vremena te da može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema. Dječaci su skloniji volontiranju u okviru političkih stranaka i u cilju dobivanja zaposlenja. Učenici prvog razreda skloniji su volontiranju u domu za starije i nemoćne osobe, dok učenici četvrtog razreda drže da je za volontiranje potrebno mnogo slobodnog vremena.

Ključne riječi: volontiranje, stav, vrijednost, učenik, slobodno vrijeme

2. SUMMARY

Medical School Students' Attitudes towards Volunteering

Mirjana Kozina

School is an institution designed for education and breeding. It enables acquirement of knowledge, skills and attitudes necessary for performing of a specific work. Attitudes govern our behaviour. Choosing to work as a nurse or a medical technician we demonstrate humaneness and willingness to help people in the most difficult situations, while at the same time we provide the means of existence to ourselves. Volunteering means engaging in an activity during our own free time without financial amends or any other benefits. The common features of nursing and volunteering are humaneness and unselfishness. This research is aimed at questioning the connection between the choice of profession and the attitudes of high school students on the topic of volunteering. The research is conducted in The Nursing School Vrapče in 2014 between March 3 and 14. It was carried out in the form of an anonymous survey aimed at students of first and fourth grade, with 161 students in total participating in the poll. The results were interpreted by means of descriptive and inferential statistics. Hi-square was used to test the independence of the variables, while t-test was applied to the part of the survey that examines attitudes on the assessment scale. The results show that most of examinees got the first information about volunteering before entering high school. They also showed that they understand the meaning of the term, they know about the benefits it brings in the community and are aware that it is only partially appreciated. The attitudes of male and female students showed some significant statistic differences. Female students were more willing to join the available volunteering opportunities because they want to help those in need. By helping others they feel useful, they regard it as a good way to spend their free time and a mean to solve some personal issues. Male students are more inclined to volunteer in a political activities/parties, or as a means that would eventually lead to employment. First grade students show more tendencies to volunteer in nursing homes, while seniors regard volunteering as an occupation that requires a considerable amount of free time.

Key words: volunteering, attitude, value, student, free time/leisure

3. UVOD

3.1. Definicija i zakonska regulativa volontiranja

Živimo u vremenu modernog kapitalizma kojim dominiraju užurbanost i težnja za stjecanjem materijalnih dobara. Takvim načinom života, u kojem i prijateljstva stvaramo i održavamo na raznim društvenim mrežama, kreiramo svakodnevicu u kojoj smo orijentirani samo na sebe ni ne primjećujući da se zatvaramo i otuđujemo od drugih. Upravo ta obilježja suvremenog načina života i sveprisutna ekonomska kriza stvaraju uvjete za socijalnu marginalizaciju pojedinih populacija, a time i sve veću potrebu usmjeravanja jednih na druge kroz međusobno pomaganje. Volonterstvo je protuteža takvom načinu života i pruža nam priliku da testiramo naše vrijednosti i humanost kroz nešto što činimo za druge.

Kod nas se tradicionalno njeguje pomaganje u krugu nama bliskih osoba sa svrhom preživljavanja ili poboljšanja uvjeta života. Žižak takvu vrstu pomoći drugima u društvu opisuje kroz tri forme: uzajamnu podršku, davanje usluga kroz različite institucije i aktivno uključivanje u društvo s ciljem proaktivnog iniciranja promjena u društvu (Žižak 2004).

Značajnu ulogu u tome svakako ima i Katolička crkva, institucija koja njeguje tradiciju organiziranja volonterskih aktivnosti i pomaganja potrebitima. Begović navodi da se u Republici Hrvatskoj ozbiljnije volontersko djelovanje javlja spontano tijekom Domovinskog rata, dok se nakon tog perioda volonterskim aktivnostima uglavnom bave civilne udruge (Begović 2006).

Zakonom o volonterstvu iz 2007. godine i 2013. godine u članku 3. volontiranjem se smatra „dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje“ (Narodne novine 58/07; Narodne novine 22/13). Osnovna obilježja volonterskih aktivnosti su dobrovoljnost, ulaganje, dobrobit i neuvjetovanost. Zakonom su definirani odnosi između volontera, organizatora volonterskih aktivnosti i krajnjih korisnika volonterskih aktivnosti i osiguravanja adekvatnog okruženja za razvoj volonterstva. Sukladno tome volonter je osoba koja ulaže svoje iskustvo, znanje i vještine za dobrobit drugog bez novčane naknade.

Zakon razlikuje volontiranje mladih u dobi od 15 do 18 godina (srednjoškolska populacija) i djece mlađe od 15 godina. Volonterske aktivnosti djece mlađe od 15 godina u ovom se Zakonu nazivaju odgojem za volontiranje. Prema Zakonu, za uključivanje djece mlađe od 15 godina u volonterske aktivnosti potrebna je pisana suglasnost zakonskog zastupnika. U tom slučaju organizator volontiranja može biti odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne ili obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.

Za volontiranje mladih u dobi od 15 do 18 godina Zakon o volonterstvu predviđa posebne uvjete (Narodne novine 58/07): obvezna je pisana suglasnost zakonskog zastupnika, ne smiju volontirati izvan granica Republike Hrvatske bez pratnje zakonskog zastupnika i ne smiju biti uključeni u dugotrajno volontiranje (dulje od 20 sati tjedno u kontinuitetu tri mjeseca). Maloljetni volonteri mogu volontirati u školi i drugim ustanovama i organizacijama, a aktivnosti koje oni obavljaju moraju biti primjerene njihovoj dobi, tjelesnom i moralnom stupnju razvoja i ne smiju predstavljati rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršenju školskih obveza.

Zakon o volontiranju ograničava određene društvene skupine u volonterskim aktivnostima: radi se o osobama koje su počinile neka kaznena djela, djeci, osobama s invaliditetom, starim i nemoćnim osobama, osobama lišenim poslovne sposobnosti i sl.

Volontiranje se uglavnom provodi u slobodno vrijeme pojedinca, a Miliša navodi da je za njega nužno postojanje određenog izbora volonterskih aktivnosti od strane provjerenih javnih institucija, civilnog sektora ili religijskih organizacija (Miliša 2008). Uz ponuđeno slobodno vrijeme, znanje, iskustvo, entuzijazam i energiju građani mogu aktivno doprinijeti razvoju uže i šire društvene zajednice.

Donošenje Zakona o volonterstvu u Republici Hrvatskoj djeluje pozitivno na inicijativu u sustavu odgojno-obrazovnih ustanova za razvoj volonterskih programa u suradnji s volonterskim centrima. Prema Kotlar i Bašić (Kotlar & Bašić 2010) odgojno-obrazovne ustanove imaju ključnu ulogu u organiziranju volonterskih aktivnosti kao i kurikularno planiranje aktivnosti usmjerenih odgoju za volontiranje zbog poticajnog djelovanja volontiranja na sva odgojna područja.

3.2. Etički kodeks i temeljna načela volontiranja

U Etičkom kodeksu volontera (Narodne novine 55/08) navodi se da volontiranje osnažuje pojedince, izgrađuje osjećaj solidarnosti, potiče na sudjelovanje, štiti ranjive skupine od ekonomske, društvene i političke marginalizacije i ima potencijal kohezivnog elementa u društvu. Temeljna načela Etičkog kodeksa volontera su:

- načelo sudjelovanja u društvenim procesima
- načelo dobrovoljnosti
- načelo zabrane diskriminacije
- načelo solidarnosti, promocije i zaštite ljudskih prava
- načelo razvoja osobnih potencijala
- načelo interkulturalnog učenja i razmjene
- načelo zaštite okoliša i brige za održivi razvoj.

3.3. Prednosti volontiranja

Forčić i suradnici (Forčić et al. 2007) analiziraju koncept volonterstva i njegovu važnost za društvo u zemljama članicama Europske unije koje su sporazumno istaknule višestruku važnost volontiranja za društvo kroz tri razine:

- *osobna ili individualna* – kao mogućnost pojedinca volontera da poboljša svoju kvalitetu života
- *organizacijska ili uslužna* razina – volontiranjem se neke usluge čine dostupnima i kvalitetnijima
- *društvena razina* – po kojoj je volonterstvo način razvoja društvenog kapitala.

Na razini osobne dobiti za pojedinca stečenoj volontiranjem Ćulum izdvaja prepoznate ključne, višestruke kompetencije (Ćulum 2008) i to:

- *osobne kompetencije* (kreativnost, samosvijest, autonomnost u radu, kritičko razmišljanje, mogućnost učenja, odgovornost, fleksibilnost i sposobnost preuzimanja inicijative)
- *socijalne kompetencije* (sposobnost motiviranja, sposobnost timskog rada, sposobnost stvaranja mreže kontakata, vještine vođenja, komunikacijske vještine – slušanje i govorništvo, sposobnost primanja povratne informacije i empatija)
- *kompetencije usmjerene na obavljanje zadatka* (sposobnosti rješavanja problema, sposobnost planiranja i organiziranja, urednost, točnost i mogućnost vođenja i sudjelovanja na sastancima).

Ibrahimović opisuje izazove današnjeg volonterstva (Ibrahimović 2013) kroz ključne aktivnosti kao što su:

- jačanje volonterskih centara kao „infrastrukturnih stupova“
- promicanje i razvoj volonterstva po školama
- priznavanje volonterstva pri zapošljavanju i u formalnom obrazovanju
- povećanje razine učestalosti volontiranja
- uspostavljanje modela za provođenje sustavnih istraživanja o volonterstvu
- promidžba korporativnog volontiranja.

Za razvoj i promociju volonterstva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini važni su i regionalni volonterski centri. Hrvatska ima četiri volonterska centra: u Splitu, Zagrebu, Rijeci i Osijeku. Forčić opisuje njihovu ključnu ulogu u društvu kroz edukaciju članova udruga volontera i radu na senzibiliziranju javnosti (Forčić 2007).

3.4. Uloga škole u promociji volontiranja

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa 2011) ističe važnost prepoznavanja i usuglašavanja zajedničkih društveno-kulturnih vrijednosti i dugoročnih odgojno-obrazovnih ciljeva kroz odgojno-obrazovno djelovanje kao i potrebe za usklađivanjem lokalnog i nacionalnog sa svjetskim i globalnim. Vrijednosti koje treba promicati su sloboda, dostojanstvo ljudske osobe, pravednost, društvena jednakost, domoljublje, dijalog i snošljivost, rad, poštenje, mir, zdravlje, očuvanje prirode i čovjekova okoliša te ostale demokratske vrijednosti. Uključivanjem mladih u volontiranje navedene se vrijednosti kapitaliziraju, a dobit je višestruka za pojedinca, školu i lokalnu zajednicu te ima ne samo društvenu nego i ekonomsku vrijednost.

Nacionalnim programom za mlade od 2009. do 2013. godine (Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske skrbi 2009) predviđene su mjere promocije i poticanja volonterstva među mladima kroz suradnju s lokalnim volonterskim centrima i civilnim udrugama.

Modele razvoja suvremene škole u suvremenoj Europi pojašnjava Razum (Razum 2011). Jedan model kao ključ za konkurentnost, bogatstvo i uspjeh gospodarstva promiče znanje usko povezano s razvojem znanosti i tehničko-tehnološkim razvojem društva u kojem škola postaje ustanova za karijeru. Humanističko-solidaristički model školu vidi kao mjesto koje pomaže pojedincu i njegovu samoostvarenju u razvoju humanih odnosa. Takav model škole odbacuje instrumentalizirano poimanje obrazovanja i promiče obrazovanje kao proces koji ističe razvitak potpune osobe. Naglašava „odgojno djelovanje škole ne kao usputni pozitivni učinak obrazovnog djelovanja, nego [kao] osmišljen dio svakodnevnog djelovanja radi socijalizacije, usvajanja pozitivnih stavova, općih moralnih i demokratskih vrijednosti“ Kotlar i Bašić ističu važnost volontiranja u odgojno-obrazovnom sustavu kojim omogućujemo razvoj intelektualnog, radnog, moralnog i estetskog odgoja (Kotlar & Bašić 2010).

Šimunković stavlja naglasak na volontiranje mladih kroz uključenost u aktivnosti od općeg dobra. Od obrazovnog sustava očekuje se da promovira vrijednosti volonterstva, potiče učenike na uključivanje i pruža im podršku u volonterskim aktivnostima (Šimunković 2014).

3.5. Prosocijalno ponašanje

Svako djelo počinjeno s ciljem ostvarivanja dobrobiti za drugu osobu nazivamo prosocijalnim ponašanjem. Aronson objašnjava motive prosocijalnog ponašanja (Aronson 2005). Navodi da prosocijalno ponašanje može biti motivirano altruizmom, odnosno željom za pomaganjem drugoj osobi čak i ako ono podrazumijeva gubitak za osobu koja pomaže. Nisu sve volonterske aktivnosti altruistične. Pojava altruizma u uskoj je vezi s doživljenom empatijom prema osobi kojoj je potrebna pomoć. Tada sebe stavljamo u poziciju osobe kojoj je pomoć potrebna i doživljavamo događaje i osjećaje koje je ona doživjela.

Prosocijalno ponašanje sagledavaju i kroz prizmu pomaganja genetskim srodnicima, normu uzajamnosti i sposobnosti učenja novih socijalnih normi. Altruistična ličnost često potiče na prosocijalno ponašanje iako sama priroda socijalne situacije određuje hoće li netko pomoći u datoj situaciji. Spolne razlike u prosocijalnom ponašanju pri kojem su muškarci skloniji izvršavanju kavalirskih junačkih djela, a žene su sklonije pomaganju u dugotrajnim vezama u kojima dominira odanost kroz rezultate empirijskih istraživanja analiziraju Hewstone i Stroebe u *Socijalnoj psihologiji* (Hewstone & Stroebe 2001).

4. CILJEVI RADA

Ciljevi ovoga rada su:

- ispitati stavove učenika škole za medicinske sestre o volontiranju
- ispitati razlike u stavovima između učenica i učenika
- ispitati razlike u stavovima učenika prvih i četvrtih razreda
- ispitati povezanost učenja strukovnih sadržaja i spremnosti za pomaganjem
- ispitati povezanost socijalnih uvjeta s volontiranjem.

Osnovna **svrha** ovog istraživanja je izrada diplomskog rada, a dugoročno se može iskoristiti za kontinuiranu promociju volontiranja i organizaciju volonterskih aktivnosti u školi.

5. HIPOTEZE

Hipoteze ovoga rada su:

H1 – Učenici škole za medicinske sestre pokazuju pozitivne stavove o volontiranju.

H2 – Učenici viših razreda spremnije volontiraju u ustanovama za starije i nemoćne osobe u odnosu na učenike nižih razreda.

H3 – Djevojčice su sklonije volonterskim aktivnostima u usporedbi s dječacima.

6. ISPITANICI I METODE

6.1. Ispitanici

Istraživanje je provedeno u Školi za medicinske sestre Vrapče u razdoblju od 3. do 14. ožujka 2014. godine uz odobrenje Nastavničkog vijeća i Školskog odbora. Sudjelovali su svi učenici prvog i četvrtog razreda (ukupno 161 učenik) koji su u dane ispitivanja bili u školi. Za učenike prvog razreda i one mlađe od 18 godina suglasnost za sudjelovanje potpisali su roditelji, a punoljetni učenici sami su potpisali sudjelovanje u istraživanju. Anketiranje je bilo dobrovoljno i anonimno u trajanju od petnaestak minuta, a provedeno je od strane autorice ovog rada na satu razrednog odjela za svaki pojedini razred. Tijekom ispunjavanja upitnika pojedini učenici tražili su pojašnjenja na pitanja koja su imala mogućnost odabira više ponuđenih odgovora, kao što su pitanja broj 15 i 21, iako je uz navedena pitanja postojala pisana uputa. Isto tako, uočeno je da učenici nisu odgovorili na sva ponuđena pitanja što je vidljivo iz ukupnog broja odgovora prikazanim u tablicama. Kako je jedan ispitanik odgovarao nepotpuno i neprimjereno, taj je upitnik izuzet iz analize tijekom unosa podataka, a broj upitnika koji ulaze u analizu je 160.

6.2. Mjerni instrument

Za potrebe istraživanja prilagođen je Upitnik o volontiranju sastavljen za potrebe istraživanja o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici, koje je provela Ledić u suradnji s Udrugom za razvoj civilnog društva SMART (Ledić 2001). Kako se radi o školskoj populaciji, iz upitnika su maknuta pitanja o radnom statusu, stručnoj spremi i članstvu u nekim udrugama.

Upitnik je sadržavao sljedeće grupe pitanja:

- osnovna sociodemografska obilježja ispitanika kao što su dob, spol, razred, mjesto boravka, samoprocjena materijalnog stanja
- prethodna volonterska iskustva, opća informiranost o volontiranju i procjena o stavu životnog okruženja o volontiranju
- pitanja u kojima se provjerava spremnost na ponuđene volonterske aktivnosti i razlozima za i protiv volontiranja
- na kraju upitnika ispitanicima je za ispitivanje općih stavova o volontiranju bilo ponuđeno 11 tvrdnji za koje su trebali odrediti stupanj slaganja na Likertovoj skali od 1 do 5 (ocjena 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – slažem se i 5 – u potpunosti se slažem s navedenom tvrdnjom).

Obrada podataka napravljena je pomoću statističkog paketa „Statistical Package for the Social Sciences 20.0“ (SPSS). U deskriptivnoj statističkoj analizi upitnika za svako pojedino pitanje procjenjivala se frekvencija učestalosti odgovora i postotak odgovora u odnosu na ukupan broj ispitanika. Postojanje statistički značajne razlike u odgovorima između ispitanika prvog i četvrtog razreda, kao i između muških i ženskih ispitanika, provjeravalo se primjenom hi-kvadrata i t-testa.

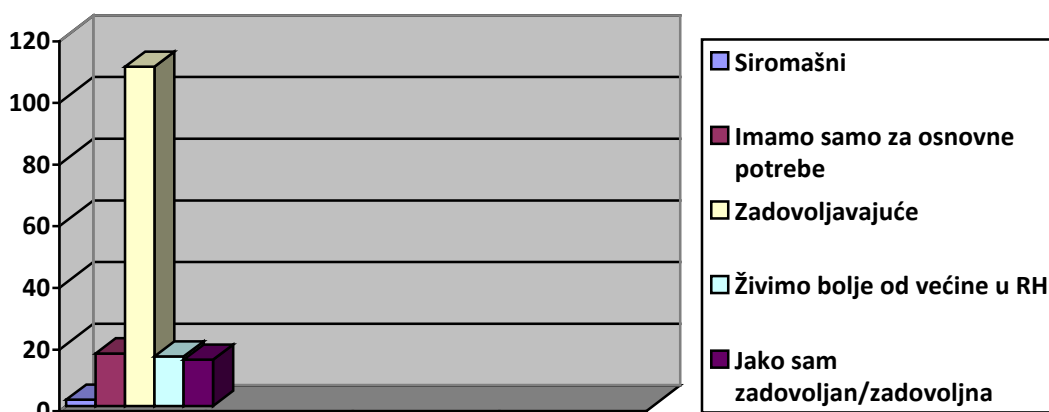

7. REZULTATI

7.1. Deskriptivna statistička analiza

Od ukupno 160 ispitanika ukupno 45 (28,1%) ih je muškoga, 113 (70,6%) ženskoga spola, a dvoje učenika (1,3%) nije zaokružilo spol. U prvim razredima bilo je 75 (46,9%) ispitanika od kojih ih je 50 zaokružilo ženski, 24 muški spol, a jedan se učenik nije izjasnio o spolu. U četvrtim razredima bilo je ukupno 85 (53,1%) ispitanika, i to 63 ženska i 21 muški. Jedan ispitanik četvrtog razreda nije se izjasnio o spolu.

Raspodjela učenika po dobi pokazuje da raspon godina varira od 14 do 20 godina. Najveći je udio učenika s 18 (41,3%) i 15 (38,8%) godina. Dvanaest učenika ima 19 godina (7,5%), deset učenika 16 godina (6,3%), a četiri učenika imaju 17 godina (2,5%). Podjednako su zastupljeni učenici koji imaju 14 i 20 godina, s po 1,9%. Na pitanje s kim žive odgovorilo je 159 (99,4%) učenika. Najviše učenika živi s roditeljima – njih 134 (84,3), u učeničkom domu živi osam učenika (5%), s djedom i bakom živi jedan učenik (0,6%), a 16 (10,1%) učenika navelo je nešto drugo. U upitniku su imali mogućnost izjasniti se *što* i takvi odgovori uglavnom se odnose na zajednice sastavljene od jednog roditelja i počima i pomajke ili braće i sestara, ujaka, ujne i sl. Jedan učenik (0,6%) nije odgovorio na ovo pitanje.

Slika 1. Percepcija učenika materijalnog stanja svoje obitelji

Najviše učenika, njih 110 (68,8%), procjenjuje materijalno stanje svoje obitelji kao zadovoljavajuće. Približne su vrijednosti onih koji se izjašnjavaju da imaju samo za osnovne

potrebe (17-10,6%) i onih koji procjenjuju da žive bolje od većine u Republici Hrvatskoj (16-10,0%). Onih koji su jako zadovoljni financijskom situacijom u obitelji ima 15 (9,4%), a dva učenika (1,3%) izjavljuju da su siromašni i da žive u oskudici.

Prilikom usporedbe rezultata odgovora učenika prvih i četvrtih razreda dodatna statistička analiza pokazuje da je hi-kvadrat = 11,008, $p = 0.026$. **Na razini rizika manjoj od 5% ($p = 2,6\%$) utvrđena je statistički značajna razlika između učenika prvih i četvrtih razreda u procjeni materijalnog stanja svoje obitelji.** Pri tome učenici četvrtih razreda smatraju da je njihov materijalni status slabiji od prosjeka većine ljudi u Republici Hrvatskoj. Podatci su prikazani u Tablici 1.

Tablica 1. Razlika u procjeni materijalnog stanja svoje obitelji po razredima

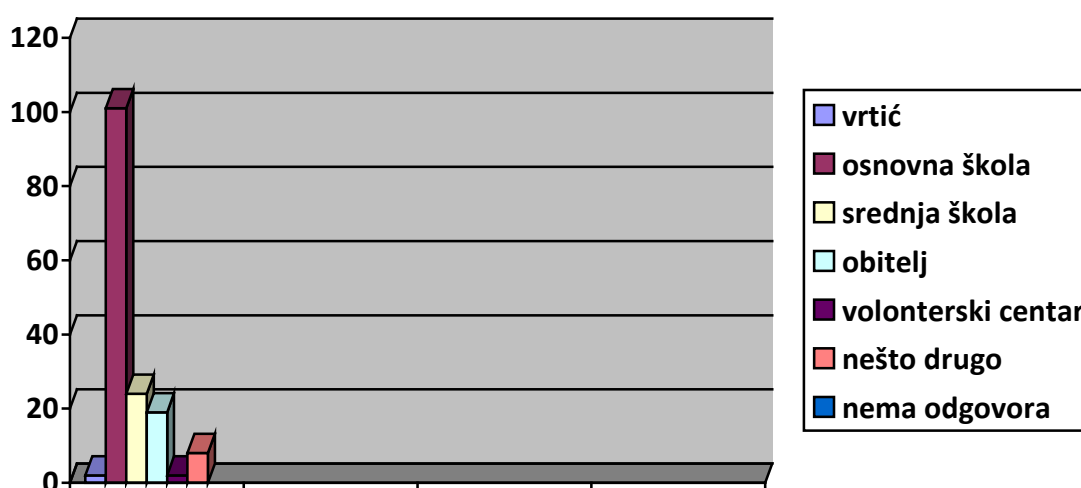
Kako bi procijenio/la materijalno stanje svoje obitelji?	Razred		Ukupno
	Prvi	Četvrti	
Siromašan/siromašna	0	2	2
Imamo samo za osnovne potrebe	4	13	17
Zadovoljavajuće	50	60	110
Živimo bolje od većine ljudi u RH	11	5	16
Jako sam zadovoljan/zadovoljna	10	5	15
Ukupno	75	85	160

U izjašnjavanju o mjestu u kojem žive, 84 učenika (52,2%) izjasnila su se da žive u velikom gradu, a 34 (21,4%) da žive u manjem gradu. Izvan grada žive 42 učenika (26,4%). Ovo pitanje nije bilo sasvim precizno zbog različitog tumačenja značenja i razlike među pojmovima „velikog“ i „malog grada“. Pregled podataka nalazi se u Tablici 2.

Tablica 2. Procjena veličine mjesta stanovanja

Gdje živiš?	Frekvencija odgovora	Postotak odgovora
U velikom gradu	84	52,2
U manjem gradu	34	21,4
Izvan grada	42	26,4
Ukupno	160	100,0

Poznavanje definicije volonterskog rada blisko je za 156 učenika (97,5%). Samo tri učenika (1,9%) ne znaju što je volonterski rad, a jedan učenik (0,6%) nije odgovorio na to pitanje. Ne postoji statistički značajna razlika između učenika prvih i četvrtih razreda u poznavanju definicije volonterskog rada. Na razini rizika manjoj od 1% ($p = 0,6\%$) **postoji statistički značajna razlika između djevojčica i dječaka u poznavanju definicije volonterskog rada u korist djevojčica** (hi-kvadrat = 7,612, $p = 0,006$).

Slika 2. Prve informacije o voluntiranju

U osnovnoj je školi prve informacije o volontiranju dobio 101 učenik (63,1%), u srednjoj školi 24 učenika (15%), u obitelji 19 učenika (11,9%), u volonterskom centru dva učenika (1,3%), u vrtiću dva učenika (1,3%), a osam učenika navelo je nešto drugo (5,0%). Većina ispitanika koji su zaokružili nešto drugo naveli su televiziju i medije kao izvor prvih informacija o volontiranju. Četiri učenika (2,5%) nisu odgovorili na ovo pitanje. Prve informacije o volontiranju **najviše učenika dobiva u osnovnoj ili srednjoj školi, dakle u odgojno obrazovnom sustavu** (Slika 2).

Iz odgovora na pitanje o koristi volonterskog rada za zajednicu proizlazi **izrazito pozitivan stav o volontiranju i njegovoj koristi za zajednicu. Čak je 145 (90,7%) učenika** potvrdno odgovorilo na ovo pitanje (Tablica 3).

Tablica 3. Korist volonterskog rada za zajednicu

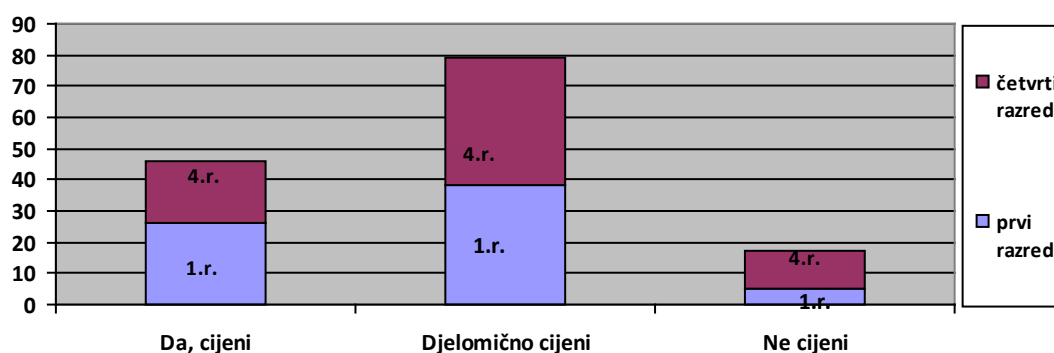
Smatraš li da je volonterski rad koristan za zajednicu?	Frekvencija odgovora	Postotak odgovora
Da, vrlo je koristan	145	90,7
Ne, nije koristan	1	0,6
Ne znam	13	8,1
Nije odgovorio	1	0,6
Ukupno	160	100

Od ukupno 160 učenika, samo njih 27 (16,9%) imalo je prethodno iskustvo volontiranja. Dodatnom statističkom analizom nije se dokazala statistički značajna razlika u iskustvu volontiranja između učenika prvog i četvrtog razreda. **Statistički značajna razlika pokazala se između dječaka i djevojčica (hi-kvadrat = 4,074 ; p = 0,044) iz koje je vidljivo da su dječaci imali više volonterskog iskustva.** Navedena razlika između dječaka i djevojčica posebno je izražena u četvrtom razredu gdje je volontersko iskustvo dječaka puno veće i na statistički značajnoj razini rizika manjoj od 5% (p = 1,9%).

Od 27 ispitanika koji su se izjasnili da imaju prethodno volontersko iskustvo, njih 25 preciziralo je mjesto volontiranja. Pet ispitanika volontiralo je u domu za starije i nemoćne osobe, tri ispitanika u organizaciji Crvenog križa, tri u azilu za napuštene životinje, dva u domu za nezbrinutu djecu. Ostali ispitanici volontirali su u nizu različitih aktivnosti poput čišćenja grada, ukrašavanja crkve, izrade čestitki, terapijskom jahanju, ružičastoj vrpci itd. Dva ispitanika smatraju da su vježbe koje obavljaju u realizaciji nastave strukovnih predmeta jedan oblik volonterskog rada što upućuje na nepoznavanje definicije volonterskog rada.

Kvalitativna analiza mjesta na kojima su ispitanici volontirali pokazuje da su učenici prvog razreda sudjelovali u volonterskim aktivnostima primjerenijima mlađem uzrastu (čišćenje okoliša, izrada čestitki, skupljanje hrane). Učenici četvrtih razreda sudjelovali su u ozbiljnije organiziranim volonterskim akcijama kao što su akcije Crvenog križa, rad u domu za starije i nemoćne osobe, rad u domovima za nezbrinutu djecu ili volontiranje na terapijskom jahanju.

Ukupno 17 učenika odgovorilo je da u trenutku ispunjavanja upitnika sudjeluje u volonterskim aktivnostima. Među njima, četvero (2,5%) ih sudjeluje nekoliko godina, dvoje (1,3%) do godine dana, jedan (0,6%) šest mjeseci, dok ostalih 10 (6,3%) učenika sudjeluje u rasponu od nekoliko tjedana do šest mjeseci. Ne postoji statistički značajna razlika između učenika prvog i četvrtog razreda u odnosu na trajanje volontiranja.

Slika 3. Stav okoline o volontiranju

Od 142 učenika koji su odgovorili na pitanje „Smatraš li da tvoja okolina cijeni volonterski rad?“, njih 79 (49,4%) drži da je volonterski rad djelomično cijenjen, 46 (28,7%) da je volonterski rad cijenjen od njihove okoline, a 17 (10,6%) učenika izjasnilo se da njihova okolina ne cijeni volonterski rad. Na razini rizika manjoj od 5% ($p = 16\%$) ne postoji

statistički značajna razlika između učenika prvih i četvrtih razreda s obzirom na mišljenje o stavu okoline o volontiranju. Raspodjela frekvencija odgovora prvih i četvrtih razreda prikazana je na Slici broj 3.

Od ukupno 158 učenika koji su odgovorili na pitanje o spremnosti uključivanja u ponuđene volonterske aktivnosti, spremnost izražava 115 (71,9%) učenika, 33 (20,6%) učenika ne zna, a samo 10 (6,3%) učenika izjasnilo se da se ne bi uključilo u volonterske aktivnosti. Nedostaju odgovori dvaju učenika. Ne postoji statistički značajna razlika u frekvenciji odgovora između učenika prvog i četvrtog razreda, ali vidljiv je **općenito pozitivan stav o volontiranju** kod većine učenika. Rezultati prikazani u Tablici 4.

Tablica 4. Spremnost učenika na uključenje u volonterske aktivnosti po razredima

Bi li se uključio/la u volonterske aktivnosti?	Razred		Ukupno
	Prvi	Četvrti	
Ne	2	8	10
Da	55	60	115
Ne znam	17	16	33
Ukupno	74	84	158

Analizirajući spremnost učenika na uključenje u ponuđene volonterske aktivnosti prema spolu **postoji statistički značajna razlika** na razini rizika manjoj od 1% ($p = 0\%$) **između dječaka i djevojčica s obzirom na spremnost uključivanja u volonterske aktivnosti**. Iz toga proizlazi da su **djevojčice spremnije volontirati nego dječaci** (hi-kvadrat = 23,013; $p = 0$). Razlika u ukupnom broju ispitanika u odnosu na analizu po razredima proizlazi iz činjenice da se dva učenika nisu izjasnila o spolu, tako da je ukupan broj upitnika koji se analizirani po spolu iznosio 156 (Tablica 5).

Tablica 5. Spremnost učenika na uključenje u volonterske aktivnosti po spolu

Bi li se uključio/la u volonterske aktivnosti?	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Ne	7	2	9
Da	21	93	114
Ne znam	16	17	33
Ukupno	44	112	156

Od 160 učenika, njih 138 izjasnilo se o poželjnom mjestu volontiranja. Kod ovog pitanja učenici su imali mogućnost izabrati više ponuđenih odgovora. Mogli su izabrati volontirati u domu za starije i nemoćne osobe, raditi u školi i /ili vrtiću, pomagati u radu crkve, raditi za političku stranku bez naknade, sudjelovati u aktivnostima neke udruge ili društva, raditi na pripremi nekog događaja (koncerta, utrke, predstave), raditi u cilju dobivanja zaposlenja. Najpoželjniji su bili rad u školi i/ili vrtiću, što je izabralo 52% učenika, zatim dobrovoljno pomaganje u domu za starije i nemoćne osobe s 36%, sudjelovanje u pripremi nekog događaja (koncerta, utrke, predstave) s 29%, sudjelovanje u radu udruge 20%, rad u cilju dobivanja zaposlenja 16% i pomoć u radu crkve s 13%. Mogli su izabrati i nešto drugo 14%. Ostavljena je mogućnost da i sami predlože poželjnu volontersku aktivnost. Osmero ispitanika predložilo je volontiranje u domu za nezbrinutu djecu (najčešće Nazorova), petero bi volontiralo u azilu sa napuštenim životinjama (najčešće Dumovec), četvero ispitanika pomagalo bi djeci u Africi. Ostatak navodi Crveni križ, terapijsko jahanje i čišćenje okoliša kao poželjna mjesta volontiranja. Zbog specifičnosti zanimanja kojim dominira pomaganje osobama koje ne mogu same zadovoljiti svoje potrebe, učinjena je dodatna statistička analiza koja pokazuje **da su učenici prvog razreda na razini rizika manjoj od 1%** ($\chi^2 = 12,545$; $p = 0$) **skloniji pomaganju u domu za starije i nemoćne osobe nego učenici četvrtog razreda**. Razliku u odgovorima učenika prvog i četvrtog razreda vidimo u Tablici 6.

Tablica 6. Spremnost na volontiranje u domu za starije i nemoćne osobe po razredima

Volontiranje u domu za starije i nemoćne osobe	Razred		Ukupno
	Prvi	Četvrti	
Ne	34	54	88
Da	35	15	50
Ukupno	69	69	138

Od 137 ispitanika njih šest potvrdilo je spremnost na rad za političku stranku bez naknade. Dodatnom statističkom analizom nije utvrđena razlika u odgovorima između učenika prvih i četvrtih razreda. Statistički značajna razlika pojavila se u analizi po spolu. Na razini rizika manjoj od 1% (hi-kvadrat = 12,608; $p = 0$) **dječaci su skloniji volontiranju u okviru političkih stranaka nego djevojčice**. Rezultati su prikazani u Tablici 7.

Tablica 7. Spremnost volontiranja za političku stranku

Rad za političku stranku bez naknade	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Ne	27	104	131
Da	5	1	6
Ukupno	32	105	137

Uz mogućnost izbora oblika volontiranja od 137 ispitanika koji su odgovorili na pitanje „Gdje bi volio/la volontirati?“, njih 21 spremno je raditi bez naknade u svrhu zaposlenja. Ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima između učenika prvih i četvrtih razreda, ali postoji razlika u odnosu na spol. Statistički značajna razlika na razini rizika manjoj od 1% (hi-kvadrat = 5,847; $p = 0,016$) u analizi odgovora pokazuje da su

dječaci spremniji raditi bez naknade u cilju dobivanja posla od djevojčica. Frekvencija odgovora nalazi se u Tablici 8.

Tablica 8. Spremnost na rad bez naknade u cilju zaposlenja

Rad bez naknade u cilju zaposlenja	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Ne	21	95	116
Da	11	10	21
Ukupno	32	105	137

Zakonske propise o volontiranju učenici uglavnom ne poznaju. Od 159 ispitanika koji su odgovorili na ovo pitanje, njih 146 se izjasnilo da im nisu poznati zakonski propisi koji se odnose na volontiranje. Kada je riječ o uobičajenosti volontiranja u okruženju iz kojeg dolaze učenici prvih i četvrtih razreda postoji statistički značajna razlika manja od 1% ($p = 0,5\%$) iz koje proizlazi da se **učenici prvih razreda izjašnjavaju kako je volontiranje uobičajeno u okruženju iz kojeg dolaze** (hi-kvadrat = 7,857; $p = 0,005$). Učinjena je dodatna statistička analiza u odnosu na okruženje u kojem ispitanici žive, a odnosi se na obiteljsku situaciju i mjesto boravka. Statistički značajna razlika između prvih i četvrtih razreda u pogledu uobičajenosti volontiranja nije odraz razlike u uvjetima njihovog odrastanja: udio onih koji smatraju da je volontiranje uobičajeno, a žive s roditeljima (80%) sličan je udjelu onih koji smatraju da volontiranje nije uobičajeno, a žive s roditeljima (78,8%). Isto vrijedi i za ostale kategorije skrbništva (tj. gdje djeca žive u „otežanim“ uvjetima). Ne postoji statistički značajna razlika između onih kojih smatraju da je volontiranje uobičajeno i onih koji to ne smatraju, kada je riječ o veličini njihova mjesta stanovanja. Eventualna zanimljivost (tj. razlika između viših i nižih razreda) je činjenica da 85% učenika prvih razreda koji smatraju da je volontiranje uobičajeno u njihovom okruženju dolaze iz gradova, dok udio kod učenika četvrtih razreda koji misli isto iznosi samo 59,2%. S druge strane, udio onih koji ne smatraju volontiranje uobičajenim a žive u velikom gradu iznosi 39,4% u prvim, a čak 61,8% u četvrtim razredima.

Od ukupno 101 ispitanika koji je zaokružio ponuđene razloge volontiranja, njih 78 izrazilo je spremnost pomaganja onima kojima je pomoć potrebna. Analizom odgovora dječaka i djevojčica, vidljivo je da djevojčice pokazuju viši stupanj empatije na razini rizika manjoj od 1% (hi-kvadrat = 13,855; $p = 0$) i žele pomoći onima kojima je to potrebno (vidi Tablicu 9). Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između učenika prvih i četvrtih razreda o navedenom razlogu volontiranja.

Tablica 9. Volontiranje u svrhu pomaganja drugima

Želim pomoći onima kojima je pomoć potrebna	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Ne	14	9	23
Da	16	62	78
Ukupno	30	71	101

Pri analizi ponuđenih odgovora za tvrdnju: „osjećam se korisnim/korisnom“ nema značajne razlike između učenika prvog i četvrtog razreda. Analizom spola za istu tvrdnju postoji statistički značajna razlika na razini rizika manjoj od 5% (hi-kvadrat = 3,901; $p = 0,048$). Djevojčice pokazuju viši stupanj zadovoljstva u odnosu na dječake (Tablica 10).

Tablica 10. Stupanj osjećaja korisnosti tijekom pomaganja u odnosu na spol

Osjećam se korisnim/korisnom	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Ne	16	23	39
Da	14	48	62
Ukupno	30	71	101

Od ukupno 101 ispitanika njih 92 je zaokružilo da nema dovoljno slobodnog vremena, 58 ih izražava da volontiranjem stječu znanja i vještine, a samo 28 ispitanika misli da se volontiranjem mogu upoznati novi ljudi. U navedenim tvrdnjama ne postoji statistički značajna razlika između učenika prvih i četvrtih razreda kao ni razlika po spolu.

7.2. Analiza općih stavova o volontiranju

Broj ispitanika koji su se izjasnili u dijelu upitnika koji se odnosi na opće stavove o volontiranju varira od 156 do 158. Stupanj slaganja s pojedinim tvrdnjama varira na ljestvici od 1 do 5 (ocjena 1 = izrazito se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = slažem se, 5 = izrazito se slažem). Dominantna vrijednost u šest od jedanaest tvrdnji iznosi 4 (slažem se), dvije tvrdnje iznosi 5 (u potpunosti se slažem), dvije tvrdnje iznosi 3 (niti se slažem niti se ne slažem), a u jednoj tvrdnji iznosi 1 (uopće se ne slažem). Distribucija frekvencija više je na desnoj strani, što ukazuje na to da učenici Škole za medicinske sestre Vrapče imaju pozitivan stav o volontiranju. Analiza općih stavova o volontiranju prikazana je u Tablici 11.

Tablica 11. Opći stavovi o volontiranju

Tvrđnje o volontiranju i volonterima	Valjani odgovori	Nedostaju odgovori	Mean	Median	Mode	Standardna devijacija
Volonteri su zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju	158	2	3,59	4,00	4	1,047
Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice	158	2	3,93	4,00	4	0,775
Volontiranje može pomoći u rješavanju osobnih problema	157	3	3,83	4,00	4	0,955
Volontiranje je dobar način kako provesti slobodno vrijeme	158	2	4,06	4,00	5	0,998
Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi	158	2	4,41	4,50	5	0,706
Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom	156	4	3,30	3,00	3	0,912
Volontiranju je potrebno dati više pozornosti	157	3	3,83	4,00	4	0,973
Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena	158	2	3,04	3,00	3	1,183
Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje	158	2	2,11	2,00	1	1,103
Volontiranje može pomoći u pronalazenju i dobivanju zaposlenja	157	3	3,85	4,00	4	1,001
Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao	158	2	3,79	4,00	4	0,945

Svaka čestica analizirana je u odnosu na razred i spol primjenom t-testa. Utvrđena je statistički značajna razlika na razini rizika manjoj od 5% u stavovima učenika prvih i četvrtih razreda kod stava „Volontirati mogu samo oni koji imaju mnogo slobodnog vremena“. S navedenom tvrdnjom više se slažu učenici četvrtih razreda nego učenici prvih razreda ($p =$

0,2%). Statistički značajna razlika pokazala se u stavovima po spolu kod tvrdnji „Volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema“ na razini rizika ($p = 2,4\%$) te kod tvrdnje „Volontiranje je dobar način kako provesti slobodno vrijeme“ ($p = 0\%$). S navedenim tvrdnjama statistički se učestalije slažu djevojčice nego dječaci.

8. RASPRAVA

Uzimajući u obzir činjenicu da 97,5% učenika zna što je volonterski rad, da ih 90,6% misli da je volonterski rad koristan za zajednicu, da bi se njih 71,9% uključilo u volonterske akcije, a njih 97,5% ima dobar osjećaj koji se javlja kada pomognu nekome, možemo potvrditi prvu hipotezu da *učenici škole za medicinske sestre imaju pozitivan stav o volontiranju*. I druga provedena istraživanja od strane (Pološki Vokić et al. 2013; Ilišin et al. 2013; Hazdovac Bajić 2014), izdvajaju prisutnost altruizma mladih osoba. Dobar osjećaj i želja da se nekome pomogne najčešći su motivi volontiranja kod mladih osoba. Ovakav pozitivan stav se može povezati s izborom zanimanja koje je u osnovi temeljeno na altruizmu i empatiji prema nemoćnim osobama, kao i specifičnim konstruktom ličnosti pomagača o kojem govori Mažar (Mažar 2011). Ako pogledamo na prethodno volontersko iskustvo, rezultati ovog istraživanja dosta su niži (16,9%) u odnosu na istraživanje među dubrovačkim srednjoškolicima (48,2%) koje je provela Hazdovac Bajić (Hazdovac Bajić 2014). No bitno je naglasiti i činjenicu da ispitanici u ovom istraživanju (73,1%) navode da nisu imali prilike za volontiranje. Mali broj onih koji su se izjasnili da ne žele volontirati (6,3%) kao osnovne razloge navode nedostatak slobodnog vremena, izostanak novčane naknade i nedostatak potrebe i volje za volontiranjem.

Kada je riječ o percepciji veličine mjesta iz kojeg dolaze, uobičajenosti volontiranja u okruženju i utjecaja na opći stav o volontiranju postoji statistički značajna razlika između stavova učenika prvih i četvrtih razreda na razini rizika od $p = 0,5\%$. Dodatnom analizom nije utvrđeno postojanje statistički značajne razlike između onih koji smatraju da je volontiranje uobičajeno i onih koji to ne smatraju. Uočena je zanimljiva razlika između učenika prvog i četvrtog razreda u tome da 85% učenika prvih razreda koji smatraju da je volontiranje uobičajeno u njihovom okruženju dolaze iz gradova, dok isti udio kod učenika četvrtih razreda iznosi samo 52%. S druge strane, udio onih koji ne smatraju volontiranje uobičajenim, a žive u velikom gradu iznosi 39,4% u prvim, a čak 61,8% u četvrtim razredima.

Kada je riječ o materijalnom stanju obitelji u kojoj žive iz analize je vidljiva različita percepcija materijalnog stanja njihove obitelji između učenika prvog i četvrtog razreda ($p =$

2,6%) u razini rizika manjoj od 5% između onih koji smatraju da je volontiranje uobičajeno i onih koji to ne smatraju. Razliku između prvih i četvrtih razreda stvara udio od 27% učenika prvih razreda s povoljnijom materijalnom situacijom koji smatraju da je volontiranje uobičajeno. Isti udio u četvrtim razredima iznosi samo 11,1%.

Hipotezu da su *djevojke sklonije volonterskim aktivnostima u usporedbi s dječacima* možemo potvrditi. Bitno je naglasiti da djevojčice posjeduju mnogo viši stupanj empatije i želje za pomaganjem onima kojima je to potrebno na razini rizika manjoj od 1% ($p = 0$). Isto tako, kod djevojčica razvidan je viši stupanj osobnog zadovoljstva kroz osjećaj korisnosti na razini rizika manjoj od 5% ($p = 4,8\%$). Iz toga se može zaključiti da djevojčice imaju puno viši stupanj samoispunjenja pomaganjem drugima. Dječaci su skloniji volontiranju u cilju dobivanja zaposlenja ($p = 0,1\%$) i rada za političku stranku bez naknade ($p = 0$) nego djevojčice. Te rodne razlike identične su i u prethodnim istraživanjima (Pološki Vokić et al. 2013; Hazdovac Bajić 2014) koja govore da su žene/djevojke sklonije sudjelovati u neformalnim oblicima volontiranja i nije im bitno priznavanje posebnih zasluga, za razliku od muškaraca koji više sudjeluju u aktivnostima koje se više vrednuju i koje će im koristiti. No, na razini rizika manjoj od 5% ($p = 4,4\%$) postoji statistički značajna razlika između dječaka i djevojčica u iskustvu volontiranja pri čemu su dječaci imali više volonterskog iskustva pogotovo u četvrtom razredu ($p = 1,9\%$).

Kroz ponuđenu aktivnost volontiranja u domu za starije i nemoćne osobe na razini rizika manjoj od 1% ($p = 0$), postoji statistički značajna razlika između stavova učenika prvih i četvrtih razreda. Učenici prvih razreda spremniji su volontirati u radu sa starijim i nemoćnim osobama nego učenici četvrtog razreda. Time se odbacuje hipoteza da su *učenici starijih razreda spremniji volontirati u ustanovama za starije i nemoćne osobe*. Iako u tim ustanovama učenici viših razreda realiziraju dio vježbi iz nastave strukovnih sadržaja, za očekivati bi bilo da je došlo do empatije i spontane želje da im se pomogne. Jedan od razloga tome mogli bi biti umor i loše raspoloženje zbog zahtjevnog nastavnog plana i programa, odnosno zasićenje i želja da se volontira u drugom okruženju.

9. ZAKLJUČAK

Ovim istraživanjem provedenim u Školi za medicinske sestre Vrapče na prigodnom uzorku od 160 ispitanika, došlo se do slijedećih zaključaka:

- među učenicima dominiraju pozitivni stavovi o volontiranju
- konkretna uključenost u volontiranje relativno je niska u odnosu na rezultate provedenog istraživanja među dubrovačkim volonterima
- djevojčice izražavaju veće zadovoljstvo volontiranjem, veću spremnost za uključivanje u volonterske aktivnosti i viši stupanj informiranosti o volontiranju
- postoji značajna razlika u spremnosti volontiranja sa starijim i nemoćnim osobama između učenika prvog i četvrtog razreda, u korist učenika prvog razreda
- evidentna je rodna razlika u odnosu na mjesto i vrstu volonterske aktivnosti, pri čemu su dječaci spremniji volontirati u okviru rada političkih stranaka i u svrhu dobivanja zaposlenja u odnosu na djevojčice
- nepoznavanje Zakona o volonterstvu
- učenici četvrtih razreda navode nedostatak slobodnog vremena kao razlog za nevolontiranje.

9.1. Prednosti

Istraživanje je provedeno u svrhu izrade diplomskog rada, a dobiveni rezultati bit će korisni za uvid u realnu procjenu stavova učenika o volontiranju i promicanje vrijednosti volontiranja. Temeljem dobivenih rezultata napraviti će se plan za osnivanje volonterskog kluba u školi te plan i program rada budućeg djelovanja. Iskoristiti će se spremnost i empatija učenika prema određenim dobnim skupinama za volontiranje. Škola treba zauzeti svoje

mjesto ne samo u promociji, nego i u organizaciji, podršci i nagrađivanju volonterskog rada kroz suradnju s civilnim udrugama i drugim institucijama.

Na volonterstvo se kao nedovoljno iskorišten socijalni kapital osvrću Šimunković i suradnici koji kroz školu pruža mogućnost iskustvenog odgoja mladih za aktivnu građansku ulogu u suvremenom društvu (Šimunković et al. 2014). Važnost odgoja i obrazovanja ogleda se u prepoznavanju i njegovanju zajedničkih društveno-kulturnih vrijednosti kroz dugoročne odgojno obrazovne ciljeve involvirane u svakodnevni rad s učenicima. Samo takva uloga škole ispunjava temeljnu zadaću u odgoju i obrazovanju mladih, sposobnih, empatičnih, dobronamjernih, aktivnih i odgovornih članova društva.

9.2. Ograničenja i nedostatci

Iako je uzorak od 160 ispitanika relativno velik, on se odnosi samo na učenike jedne škole. Bilo bi dobro da je postojala kontrolna skupina u barem jednoj strukovnoj školi i u gimnaziji, kao i mogućnost istovremenog istraživanja među učenicima škola izvan Zagreba. Tada bi dobiveni rezultati imali veću težinu i postojala bi mogućnost generalizacije.

10. ZAHVALE

Zahvaljujem učenicima Škole za medicinske sestre Vrapče na sudjelovanju u istraživanju i svome mentoru prof. dr. sc. Ninoslavu Mimici koji me potaknuo na ozbiljnije promišljanje o volonterstvu i volonterima. Bez njegove stručne pomoći, angažmana, kontinuirane podrške i vodstva ovo se istraživanje ne bi moglo ostvariti.

11. LITERATURA

Aronson E, Wilson DT, Akert MR (2005) *Socijalna psihologija*, Zagreb: MATE d.o.o.

Begović H (2006) *O volontiranju i volonterima/kama*, Zagreb: Volonterski centar Zagreb

Ćulum B (2008) *Zašto i kako vrednovati volontiranje*. Zagreb: Ministarstvo obitelji, branitelja i mađugeneracijske solidarnosti.

<http://www.academia.edu/1334478>. Preuzeto 10. srpnja 2014.

Etički kodeks volontera, NN55/08.

<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/339404.html>. Preuzeto 10. srpnja 2014.

Forčić G (2007) *Volonterstvo i razvoj zajednice: sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici: istraživanje o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*. Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

Forčić G, Ćulum B, Šehić Relić L (2007) *Kako ih pronaći? Kako ih zadržati? Smjernice za rad s volonterima*, Rijeka: SMART.

Hazdovac Bajić N (2014) *Moje slobodno vrijeme, Istraživanje o volonterskom djelovanju kao načinu korištenja slobodnog vremena među dubrovačkim srednjoškolcima, Projekt inVOLONTIRAMse!*.

<http://www.udrugabonsai.hr/newbonsai/wp-content/uploads/2014/02/Moje-slobodno-vrijeme-istra%C5%BEivanje.pdf>. Preuzeto 15. srpnja 2014.

Hewstone M, Stroebe W (2001): *Socijalna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Ibrahimović A (2013) *Usporedba prakse volontiranja u Hrvatskoj i Sloveniji (diplomski rad)*.

<http://www.vcz.hr/userfiles/Aida%20Ibrahimovi%C4%87%20-%20Diplomski%20rad.pdf>. Preuzeto 23. ožujka 2014.

Ilišin V, Bouillet D, Gvozdanović A, Potočnik D (2013) *Mladi u vremenu krize*. Zagreb: Freidrich Ebert Stiftung, IDIZ.

Jurić D (2007) *Volonterski menadžment*. Zagreb: Volonterski centar Zagreb.

Kotlar V, Bašić S. (2010) Uloga odgojno-obrazovnih ustanova u razvoju volonterstva u Hrvatskoj, *Acta Iadertina* 7:21-38.

Ledić J (2001) Biti volonter/volonterka? Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad. Rijeka: Smart – udruga za razvoj civilnog društva.

http://www.smart.hr/dokumenti/2001_Ukljucenost%20gradjana%20u%20civilne%20inicijativ e%20kroz%20volonterski%20rad.pdf. Preuzeto 25. svibnja 2014.

Ledić J (2007) Zašto (ne) volontiramo? Stavovi javnosti o volonterstvu. Zagreb: Academy for Development.

Mažar J (2011) Osobine ličnosti adolescenata volontera i ne-volontera (diplomski rad). www.vcz.hr. Preuzeto 8. siječnja 2014.

Miliša Z (2008) Odnos mladih prema volontiranju, radu i slobodnom vremenu. *Diacovensia* XVI (1-2):93–114.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (2009)

Nacionalni program za mlade od 2009. do 2013. godine.

http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Youth/Croatia/Croatia_nacionalni%20program%20za %20mlade.pdf. Preuzeto 30. siječnja 2014.

Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa RH (2011) Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće i srednjoškolsko obrazovanje.

http://www.zg-ugostitelj.hr/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf. Preuzeto 1. srpnja 2014.

Mlinarević V, Gajger V (2010) Slobodno vrijeme mladih – prostor kreativnog djelovanja. U: Martinčić J, Hackenberger D (Ur) *Međunarodna kolonija mladih Ernestinovo 2003. – 2008.*, Zbornik radova. Osijek: HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad.

https://bib.irb.hr/datoteka/505378.Slobodno_vrijeme_mladih.pdf. Preuzeto 15. srpnja 2014.

Polić M, Polić R (2009) Vrijeme, slobodno od čega i za što? Filozofska istraživanja, 29 (2):255-270.

Pološki Vokić N, Marić I, Horvat G (2013) Motivacija za volontiranje – jesu li motivi za volontiranje povezani sa spolom, ličnosti i područjem studiranja? *Revija za socijalnu politiku*, 20 (3):225–252.

Razum R (2011) Odgojno djelovanje suvremene škole; Izazovi i mogućnosti za religijski odgoj, pregledni članak.

<http://hrcak.srce.hr/22539>. Preuzeto 25. srpnja 2014.

Šimunković G, Forčić G, Milinković D, Kamenko J, Šehić Relić L (2014) Generacija za V, Zašto i kako organizirati volonterski program u školi? Osijek: Volonterski centar Osijek.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu 2013 (Narodne novine 22/13).

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_02_22_361.html. Preuzeto 25. srpnja 2014.

Zakon o volonterstvu 2007 (Narodne novine 58/07).

<http://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>. Preuzeto 20. svibnja 2014.

Žižak A (2004) Supervizija volontera, u: Ajduković M, Cajver L (Ur.) Supervizija u psihosocijalnom radu. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć, str. 359–377.

12. ŽIVOTOPIS

RADNA I ZNANSTVENA DJELATNOST

Mirjana Kozina, bacc. med. techn.

BIOGRAFSKI PODACI

Mirjana Kozina rođena je 12. prosinca 1964. godine u Podstinju, Travnik, Bosna i Hercegovina. Po narodnosti je Hrvatica i ima državljanstvo Republike Hrvatske.

Srednju medicinsku školu završila je u Travniku 1983. godine.

Školu za medicinske sestre i tehničare Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (viša stručna sprema i stručni naziv viša medicinska sestra općeg smjera 1995. godine).

Tijekom 1997. godine završila je Pedagoško-psihološku izobrazbu na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Treću razlikovnu godinu završila je 2006. godine na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu.

Tijekom 2006. godine, Prva Srednja informatička škola s pravom javnosti, diploma Računalnog operatora uredskih poslova.

Laureatus, Škola stranih jezika 2008.godina, Engleski jezik I do A2/2

Tijekom 2009. godine ECDL Start Diploma

Tijekom 2013. godine, napredovanje u zvanje strukovni učitelj-mentor.

Tijekom izvršavanja svakodnevnih radnih aktivnosti kontinuirano se stručno usavršavala i to u sljedećim organizacijama:

- *Forum za slobodu odgoja* („Pokreni promjenu! Volonterstvo, dijalog i aktivno građanstvo u radu s djecom i mladima“, 2014, „Medijacija u radu s djecom i mladima“, 2012, „Medijacija/metoda nenasilnog rješavanja sukoba“, 2010/2011, „Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje“, 2004, „Edukacijom do zdravlja“, 2002)

- *Psihološki centar Tesa* („Trening savjetodavnog razgovora“, 2008/2009)
- *Hrvatski informatički zbor*
- *Agencija za strukovno obrazovanje*
- *Agencija za odgoj i obrazovanje*
- *Zavod za školstvo i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta*
- *Hrvatska udruga medicinskih sestara i Hrvatska komora medicinskih sestara.*

RADNA DJELATNOST PRISTUPNIKA

- 1984. do 1997. godine: Zavod za hemodijalizu, nefrologiju i peritonejsku dijalizu u Općoj bolnici „Sveti Duh“ u Zagrebu.
- 1997. godine do danas: Škola za medicinske sestre Vrapče, Zagreb, stručni učitelj
- Od 2013. godine: učitelj/mentor

OSTALE AKTIVNOSTI:

- Mentorstvo učenicima na Završnom ispitu iz predmeta zdravstvene njege.
- Mentorstvo učenicima u projektu E-medica: („Volonterstvo kao način života i razmišljanja“ 2014, „Motivacija“, 2011, „Pokretni dijalizatori“, 2011, „Alergije“, 2010)
- Suradnja s Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja (Voditeljica Povjerenstva za izradu ispitnih materijala predmeta zdravstvene njege, 2011/2012, član stručne radne skupine za izradu kataloga znanja predmeta zdravstvene njege, 2010/2011, ispitna koordinatorica za provođenje državne mature u razdoblju od 2006. do 2011. godine).
- Član Tima za kvalitetu u Školi za medicinske sestre Vrapče, 2011. godine.

- Voditeljica Stručnog vijeća nastavnica zdravstvene njege od 2005. do 2009. godine.
- Voditeljica Stručnog vijeća nastavnica zdravstvene njege i kliničke medicine od 2011. do 2013. godine.
- Voditeljica školskog preventivnog programa – program protiv nasilja u školi u šk. god. 2012./2013., 2013/2014. godine.
- Član Povjerenstva za prosudbu udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za osnovnu i srednju školu za školsku godinu 2014./2015.

ZNANSTVENA DJELATNOST PRISTUPNIKA

- do 2014. godine aktivno sudjelovanje na 26 stručnih skupova (aktivni učesnik: predavanje ili radionica)
- do 2014. godine objavila šest radova u zbornicima radova (kongresi)
- članica Uredničkog odbora časopisa *Sestrinski glsnik/Nursing Journal*.

13. PRILOG: Upitnik o volontiranju

Dragi učenici,

Molim vas da budete sudionici ispitivanja kojega provodim u sklopu svojeg završnog magistarskog rada. Upitnik koji se nalazi pred vama instrument je istraživanja pomoću kojeg će se utvrditi vaši stavovi o volontiranju, kao i razina informacija koje imate o volontiranju kao društveno korisnom i humanom ponašanju. Isto tako su dobrodošli vaši prijedlozi za unaprijeđenje volontiranja. Anketa je anonimna. Pročitajte upute prije svakog pitanja i odgovarajte iskreno .

Zahvaljujem vam na vremenu koje ste odvojili za ispunjavanje upitnika.

1. Spol: M   Ž

2. Dob _____

3. Razred _____

4. Živim (moguće je zaokružiti samo jedan odgovor):

- a) sa roditeljima
- b) u domu
- c) s djedom i bakom
- d) nešto drugo, što? _____

5. Kako bi procijenio/la materijalno stanje svoje obitelji:

- a) siromašan/siromašna, u oskudici, teško se snalazimo i za osnovne potrebe
- b) možemo zadovoljiti samo osnovne potrebe
- c) zadovoljavajuće
- d) živimo bolje od većine ljudi u Hrvatskoj
- e) vrlo sam zadovoljan/zadovoljna našim financijskim stanjem

6. Gdje živiš?

- a) u velikom gradu
- b) u manjem gradu
- c) izvan grada

7. Znaš li što je volonterski rad?

- a) da
- b) ne

8. Prve informacije o volontiranju dobio/la sam u:

- a) vrtiću
- b) osnovnoj školi
- d) srednjoj školi
- e) obitelji
- f) volonterskom centru
- g) nešto drugo, molimo navedite gdje: _____

9. Smatraš li da je volonterski rad koristan za zajednicu?

- a) da, vrlo je koristan
- b) ne, nije koristan
- c) ne znam

10. Jesi li dosad imao/la prilike volontirati?

- a) da
- b) ne

11. Ako da, kako i gdje si volontirao/la?

---

12. Koliko dugo volontiraš? (samo za one koji volontiraju, ostali NE odgovaraju)

- a) 6 mjeseci
- b) godinu dana
- c) nekoliko godina
- d) _____

13. Smatraš li da tvoja okolina cijeni volonterski rad?

- a) da, cijeni
- b) djelomično cijeni
- c) ne, ne cijeni

14. Bi li se uključio/la u volonterske aktivnosti?

- a) da
- b) ne
- c) ne znam

15. Ako da, gdje bi volio/la volontirati? (možeš odabrati i više ponuđenih odgovora)

- a) dobrovoljno pomagati u domu za starije i nemoćne osobe
  - b) dobrovoljno raditi u školi i/ili vrtiću
  - c) pomagati u radu crkve
  - d) raditi bez naknade za političku stranku
  - e) sudjelovati u aktivnostima neke udruge (društva)
  - f) bez naknade ili s minimalnim honorarom, sudjelovati u pripremi nekog događaja (npr. koncerta, utrke, predstave)
  - g) bez naknade raditi u cilju dobivanja zaposlenja
  - h) nešto drugo, molimo navedite što: _____
- _____

16.) Ako ne želiš volontirati, koji su tvoji razlozi?

_____

_____

17. Jesi li završio/la tečaj za volontere?

- a) da (molimo navedite koji) _____
- b) ne
- c) nisam znao/la da postoji

18. Jesu li ti poznati zakonski propisi koji se odnose na volontiranje?

- a) da
- b) ne

19. Volontiranje je uobičajeno u okruženju iz kojega dolazim (obiteljsko, radno, društveno)?

- a) da
- b) ne

20. Volontiram zato što (moguće je zaokružiti više odgovora):

- a) želim pomoći onima kojima je to potrebno
- b) i ja sam trebao pomoć drugih (ili netko iz obitelji)
- b) imam dovoljno slobodnog vremena
- c) osjećam se korisnom/im
- d) stječem nova znanja i vještine
- e) sam u situaciji upoznavati nove ljude
- f) nekog drugog razloga, molimo navedite kojeg: _____

21. Ljudi imaju vrlo različite stavove o volontiranju. Molim te da označiš tvoj stupanj slaganja s tvrdnjama koje slijede.

Na ljestvici od 1 do 5:

ocjena 1 znači „uopće se ne slažem”;

ocjena 2 znači „ne slažem se”;

ocjena 3 znači „niti se slažem, niti se ne slažem”;

ocjena 4 znači „slažem se”;

ocjena 5 znači „u potpunosti se slažem” s navedenom tvrdnjom.

1. Volonteri su zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju.	1	2	3	4	5
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice.	1	2	3	4	5
3. Volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema.	1	2	3	4	5
4. Volontiranje je dobar način kako provesti slobodno vrijeme.	1	2	3	4	5
5. Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi.	1	2	3	4	5
6. Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom.	1	2	3	4	5
7. Volontiranju je potrebno dati više pozornosti.	1	2	3	4	5
8. Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
9. Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje.	1	2	3	4	5
10. Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja.	1	2	3	4	5
11. Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.	1	2	3	4	5